

Visie op de Multiculturele samenleving, waar naar toe...

Vandaag leven we in Amsterdam in een multiculturele samenleving. In Amsterdam leven momenteel meer dan 100 verschillende culturen en rassen naast elkaar.

Het is dus goed om daar aandacht aan te besteden, en te bekijken hoe de multiculturele toekomst van Amsterdam er volgens ons uit zou moeten zien.

Maar voordat ik me daarover uitlaat, zou ik graag eerst enige aandacht willen schenken aan hoe onze multiculturele samenleving is ontstaan en zich ontwikkeld heeft.

Het multiculturele aspect van Amsterdam is lang geleden begonnen, met de komst van in andere Europese landen vervolgdde bevolkingsgroepen. Hugenoten, Joden en zij die de inquisitie van de Rooms Katholieke Kerk ontvluchtten. Zij allen brachten hun gewoonten en gebruiken, en hun kwaliteiten mee, die de stad hebben verrijkt. Op een bepaald moment in de geschiedenis van Amsterdam trokken ook Portugezen naar deze stad. Zij vestigden zich in de eerste wijk van de stad buiten de grachtengordel: De Jordaan. Zij brachten hun zuidelijke warmbloedigheid mee en hadden een grote invloed op wat tegenwoordig het kloppend hart van Amsterdam wordt genoemd. De handelsstad en haven Amsterdam trok mensen aan vanuit heel Europa.

Er is geen tijd om nu dieper in te gaan op het proces van integratie in die tijd, maar ook toen ging die niet zonder moeilijkheden. Vandaag de dag vindt iedereen het normaal dat Amsterdam een heel speciale eigen atmosfeer heeft, maar die speciale atmosfeer is het product van het in elkaar opgaan van culturen uit de verschillende delen van Europa.

In de geschiedenis kunnen we periodes vinden waarin verschillende culturen en religies vreedzaam naast en met elkaar leefden. Voorbeelden daarvan zijn in Europa Toledo, Palermo en Praag. In het Midden Oosten Bagdad, Constantinopel (het huidige Istanboel) en in Noord Afrika Alexandrië. Deze steden, en op verschillende momenten in de geschiedenis, waren waarachtige centra van ontwikkeling van de wetenschap, de kunst, de filosofie en de literatuur. In deze steden leefden Joden, Islamieten, Christenen en andere culturen vreedzaam met elkaar. En alle culturen maakten van die steden belangrijke centra van ontwikkeling op alle gebied. Tot op de dag van vandaag zijn de sporen van die, wat wij noemen, humanistische momenten nog altijd duidelijk zichtbaar.

Het geweld en de zucht naar overheersing van een groep over de anderen vernietigden die momenten van waarachtige ontmoeting tussen culturen. Tolerantie maakte plaats voor intolerantie. Respect en wederzijds ontzag verviel tot jaloezie, haat en fanatisme.

Maar die negatieve ommekeer had ook een positief gevolg, met name in Europa. Door de groeiende Joden vervolging in Spanje, eind 15^e en begin 16e eeuw vluchtten vele Joden naar het noorden en noordoosten van Europa, maar zij brachten al hun kennis en kwaliteiten met zich mee. Met deze volksverhuizing waren zij de katalisator die het noorden, midden en noordoosten van Europa tot bloei bracht. Ook de vrije ambachtsgildes in de Spaanse stad Valencia werden door de nieuwe Spaanse orde verjaagd en vestigden zich in met name wat nu het huidige België is. Zo bracht de vervolging in één land voorspoed en ontwikkeling in grote andere delen van Europa. Ook in Amsterdam.

In werkelijkheid is Europa één grote vermenging van invloeden, zowel uit Afrika, als uit Azië... Er zijn grote migraties geweest vanuit deze twee continenten die zich op verschillende momenten in de geschiedenis vermengden met de culturen van het Europese continent.

Europa heeft zich gevormd als frictie en push van vele volken en in verschillende tijdperken, vaak met voortdurende strijd. Maar het heeft de wereld ook een grote productie gegeven, het rationele denken.

Reeds toen der tijd, aan de kusten van wat nu Turkije is, op die kleine eilanden, werden de denksystemen gesmeed die tot op vandaag bestaan en die de bases zijn van de Europese cultuur. De toenmalige denkers: Pitagoras, Parménides, Tales, Anaximandros, Democrates, Plato, Aristoteles, enz, genereerden de grote bijdrage van het Europese denken dat alle daaropvolgende filosofieën en religies beïnvloedde die op dit continent aanwezig zijn.

Het is curieus dat het huidige Turkije de oorsprong van Europa is, een plek waar de zaadkiemen van Egypte, Mesopotamië, enz. terecht kwamen en waar de westerse cultuur begon. Het is wat simplistisch gezegd, omdat er nu geen tijdruimte is om in te gaan op de vele invloeden die Europa hebben gevormd.

Er bestaat dus niet zo iets als een zogenaamde authentieke Europese cultuur. Vele van de op dit moment in Amsterdam wonende culturen hebben in de geschiedenis op een of andere manier invloed gehad op en bijgedragen aan de vorming van de Europese cultuur, dus ook de Amsterdamse cultuur.

Als laatste deel van mijn betoog wil ik het graag hebben over hoe onze huidige multiculturele samenleving is ontstaan.

Daarvoor moeten we terug gaan naar eind jaren 50, begin jaren 60 van de vorige eeuw.

Nederland had goedkope werkkrachten nodig voor onze industrie en ging die ronselen in Zuid Italië, waar een grote werkloosheid heerste onder jongeren. Vele jonge Italianen werden hierheen gelokt met de belofte van werk. Hier aangekomen werden zij in zogenaamde pensions gestopt, vaak met 16 man op één kamer. Pas nadat er jaren later protestacties werden gedaan tegen deze erbarmelijke leefomstandigheden, werd hun woonsituatie verbeterd.

Maar de Italianen waren niet genoeg. Dus gingen de ronselaars naar Griekenland, Turkije en Marokko. Ook daar lokten zij de jonge mannen met beloftes, met name in kleine dorpen.

Zij mochten echter geen vrouwen of verloofdes meenemen. Pas veel later, en onder druk van pressiegroepen, kwam er een wet dat gastarbeiders (zo werden ze genoemd) hun verloofde of vrouw hier naar toe mochten halen. En dat is zo gebleven tot op de dag van vandaag.

Deze gastarbeiders deden het werk waar een Nederlander geen zin meer in had, omdat het te vuil, te zwaar of te nederig was. Zij gaven de beste jaren van hun leven aan de wederopbouw van de Nederlandse economie.

De Turken en de Marokkanen brachten natuurlijk hun geloof mee. Er is volgens de wet in Nederland vrijheid van godsdienst. Dus moest men de Islam wel gedogen.

Aan de andere kant van de Atlantische Oceaan werd, eind de jaren 60, een Nederlandse kolonie onafhankelijk. Suriname. Maar veel Surinamers hadden geen vertrouwen in die onafhankelijkheid en daar zij nog een paspoort hadden als Nederlands Staatsburger, kwamen zij in grote getale naar het moederland. Er was een nieuwe wijk gepland in Amsterdam. De Bijlmer. Oorspronkelijk was deze wijk ontworpen en gebouwd voor de hogere middenklasse, maar die wilde er niet wonen.

En zo stond die nieuw gebouwde wijk helemaal leeg. Toen nu de Surinamers in grote getale hier aankwamen, werden zij zo'n beetje allemaal in deze mislukte nieuwbouwwijk gestopt. En vormde zich het eerste ghetto van Amsterdam. Er was geen openbaar vervoer naar de Bijlmer, behalve wat bussen.

Zo behandelde men Surinaamse medeburgers van het Koninkrijk der Nederlanden.

Er zijn nog meer bevolkingsgroepen die hier naartoe kwamen uit andere voormalige kolonies. Ook die werden niet echt goed behandeld.

Om kort te gaan, de huidige Nederlandse en Amsterdamse multiculturele samenleving is het gevolg van ronselpraktijken en dekolonisering. Niets om echt trots op te zijn.

En elke stap voorwaarts in de verbetering van de leef en werkomstandigheden van de immigranten moest bevochten worden door pressiegroepen in de samenleving.

Als laatste en meest duidelijke bevestiging van de niet veranderde koloniale houding van onze regenten, worden er als maar hardere vreemdelingenwetten ingevoerd, met name tegen mensen uit Afrika en andere zogenaamde derde wereld gebieden. De naamgeving Derde Wereld (of ontwikkelingslanden) bevestigt nogmaals deze houding, daar zij het hebben over die landen en werelddelen waaruit Europa grote rijkdommen heeft weg gehaald, en met die vergaarde rijkdommen haar industriële revolutie heeft kunnen realiseren, met inbegrip van Nederland.

Het is duidelijk dat geen weldenkend mens vandaag de realiteit van de multiculturele samenleving kan ontkennen. En dat deze realiteit ook niet meer terug gedraaid kan worden. Het multiculturele wordt dus gedoogd, maar tegelijkertijd wordt de deur gesloten voor nieuwe immigranten die een beter leven zoeken. Nederland heeft geen ongeschoolde arbeiders meer nodig.

Maar sinds kort is er een nieuw geluid te horen. Nederland heeft hoog opgeleide mensen nodig uit het buitenland. De deur gaat open voor Aziaten en Afrikanen met een hoge opleiding. Zij worden weggehaald met beloftes uit hun landen, waar zij hard nodig zijn. De roof van de intelligentia uit arme landen is begonnen, terwijl de roof van hun rijke bodemschatten onverminderd door gaat.

De multiculturele samenleving wordt dus niet gezien als een verrijking, als een bijdrage aan de vooruitgang, maar simpelweg als het gevolg van economisch eigenbelang en postkoloniale erfenissen, zonder ook maar enige waarde te geven aan de cultuur die de immigranten met zich meenemen.

De multiculturele samenleving geeft ons dus een signaal. De noodzaak van een nieuwe samenleving, waarin men leert elkaar te behandelen zoals men zelf behandeld wil worden.

Een nieuwe gevoeligheid die in de eerste plaats en boven elk cultureel verschil de mens ziet in de ander en hem of haar waardeert als zijnde een persoon met gevoelens, aspiraties, hoop, verlangens en de behoefte aan geluk.

Vanuit de huidige multiculturele samenleving kan iets volkomen nieuws groeien en zich ontwikkelen, wanneer we bereid zijn het beste van onszelf te geven, wanneer we open staan voor elkaar. Wanneer we bereid zijn de waarde van de ander te erkennen en ons te verzoenen met onszelf en met degenen die ons leed berokkend hebben. De geschiedenis die achter ons ligt is een geschiedenis van pijn en leed en geweld. Wat nu nodig is, is een nieuwe geschiedenis te bouwen. Een geschiedenis waarin men elkaar niet de eigen overtuiging, gebruiken en gewoontes oplegt, maar die ook niet opgeeft als die overtuiging, gebruiken en gewoontes een diepe innerlijke

waarde hebben. Een geschiedenis waarin men respect heeft voor de verschillen en tegelijkertijd zoekt naar overeenkomsten die ons verenigen in de strijd tegen de ontmenselijking totdat die voorgoed overwonnen is. Een nieuwe geschiedenis van compassie en het geven van een hoge waarde aan het leven van iedere persoon. Een groeiend signaal dat zich manifesteert en versterkt in collectieve daden. De multiculturele samenleving die verandert in een nieuwe menselijke beschaving, divers, rechtvaardig en geweldloos, beginnend in Amsterdam. Dit is de uitdaging die we kunnen aangaan en waaraan we samen kunnen werken. Een nieuwe beweging van de diversiteit, niet gemanipuleerd door de gevestigde politieke orde, een nieuw stemgeluid dat toekomst opent voor iedereen en referentie is voor de nieuwe tijden die komen.

Hartelijk dank voor uw aandacht.

09/11/07